

Kontrola lékáren v roce 2018

Hodnocení činnosti odboru lékárenství a distribuce – kontroly lékáren.

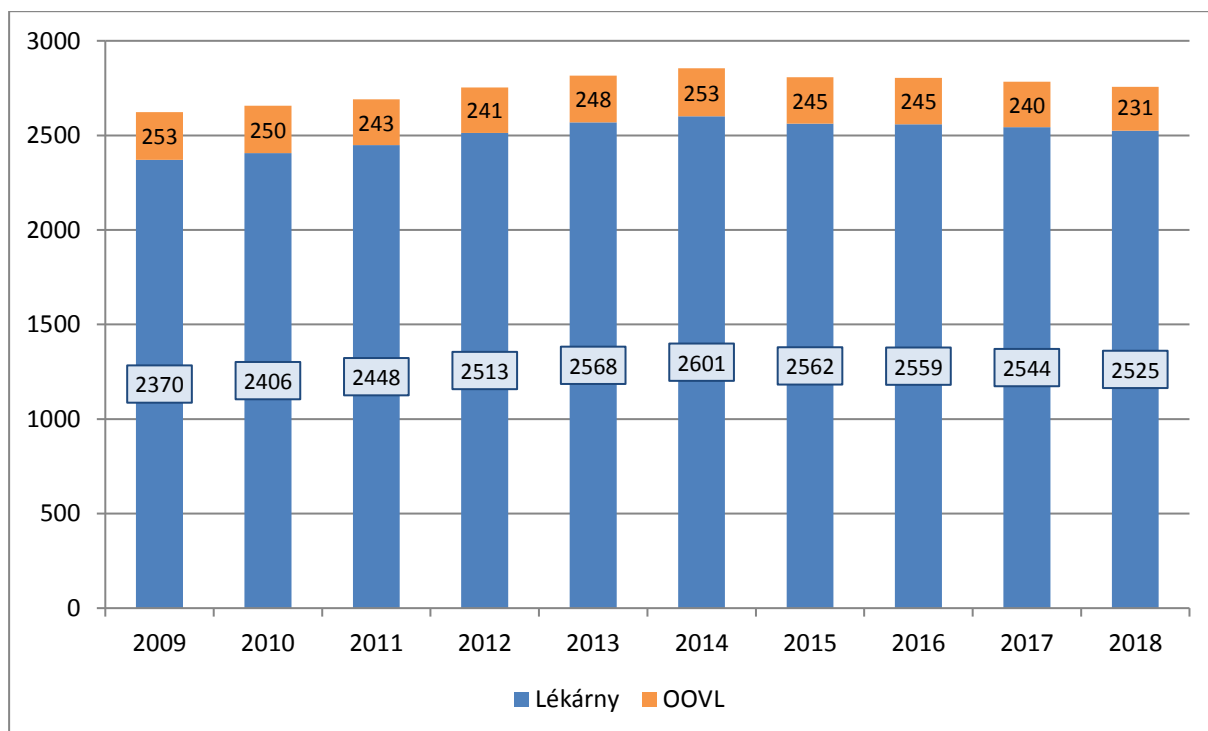
Předmětem dozorové činnosti SÚKL v **lékárnách** je plnění požadavků:

- zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o léčivech“)
- vyhlášky č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivy v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky
- zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o regulaci reklamy“)
- zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenách“)
- zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“)
- zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.

Součástí kontrol lékáren je rovněž kontrola zacházení s návykovými látkami podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a vyhlášky č. 123/2006 Sb., o evidenci a dokumentaci návykových látek a přípravků, a dále zacházení s prekursory podle zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog a vyhlášky č. 71/2014 Sb.

Ke konci roku 2018 evidoval SÚKL celkem **2.525 lékáren**, z toho **5 lékáren** patřících do resortu Ministerstva Obrany ČR, a dále **231 odloučených oddělení výdeje léčiv a zdravotnických prostředků (OOVL)**. Celkový počet lékáren se oproti roku 2017 snížil o **19 lékáren**, počet OOVL o **9 oddělení** (obr. 1).

Obr. 1 Počet lékáren a OOVL v posledních 10-ti letech (stav k 31.12.2018)

Kontroly lékáren jsou prováděny v návaznosti na otevření nové lékárny nebo změnu jejího provozovatele a dále pak v pravidelných intervalech (následné kontroly) nebo jako kontroly cílené na základě podnětů nebo stížností.

Mezi priority kontrolní činnosti v lékárnách v roce 2018 patřily nadále kontrola podmínek přípravy sterilních léčivých přípravků (dále jen „LP“), výdej LP a kontrola účinnosti systému stahování LP při závadě v jejich jakosti, vývoz LP do zahraničí, kontrola zásilkového výdeje, úplnost a správnost evidence příjmu, zásob a výdeje LP a dodržování zásad správné lékařské praxe při přípravě, kontrole a uchovávání LP.

V roce 2018 provedli inspektoři odboru lékařství a distribuce celkem **880 kontrol** zdravotnických zařízení lékařské péče - lékáren, z toho bylo **43 kontrol** nemocničních lékáren poskytovatelů lůžkové péče. Z celkového počtu kontrolovaných lékáren se ve **43 případech** jednalo o **cílené kontroly**, tj. kontroly provedené na základě podnětů a stížností, které SÚKL obdržel k činnosti lékáren.

Na základě skutečností zjištěných při provedených kontrolách bylo provozovatelům lékáren uloženo celkem **94 pravomocných rozhodnutí o pokutě** za porušení povinností stanovených **zákonem o léčivech** v celkové výši **12.295.000,- Kč včetně úhrnných pokut** (viz dále) a pravomocně ukončených správních řízení na základě kontrol provedených v předchozím období. V **1 případě** byla lékárně **pozastavena příprava léčivých přípravků** a ve **3 případech** byl pozastaven provoz lékárny.

Mezi hlavní důvody k vydání rozhodnutí o uložení pokuty patřily výdej léčivých přípravků bez lékařského předpisu nebo na neplatné předpisy, výdej neoprávněnými osobami, závažné nedostatky v kusové evidenci příjmu, zásob a výdeje a jejím uchovávání, uchovávání a výdej léčivých přípravků, které měly být na základě rozhodnutí držitele rozhodnutí o registraci staženy z oběhu, a převody léčivých přípravků mezi lékárnami včetně nelegální distribuce a vývozu léčivých přípravků z lékáren do zahraničí. Dále pak nedodržování zásad správné lékařské praxe při přípravě léčivých přípravků, zejména používání léčivých a pomocných látek k přípravě po době jejich použitelnosti, nedostatečné záznamy o přípravě a kontrole nebo nedodržení podmínek uchovávání léčivých přípravků.

Samostatná **kontrola zacházení s návykovými látkami a prekursory** byla v roce 2018 provedena ve **461 lékárně**.

V rámci kontrol zacházení s návykovými látkami v lékárnách bylo v roce 2018 na základě zjištění závažných porušení **zákona o návykových látkách** provozovatelům lékáren uloženo celkem **20 pravomocných rozhodnutí o pokutě**, z nichž se ve 4 případech jednalo o pokutu pouze za přestupky podle tohoto zákona v celkové výši **110.000,- Kč**. V ostatních případech se provozovatelé lékáren dopustili spáchání přestupků i podle jiných zákonů a byla jim proto uložena úhrnná pokuta.

V případě porušení **zákona o prekursorech** bylo vydáno celkem **10 pravomocných rozhodnutí o pokutě**, z nichž se v 5 případech jednalo o pokutu pouze za přestupky podle tohoto zákona v celkové výši **50.000,- Kč**. V ostatních případech byla rovněž uložena úhrnná pokuta. Úhrnné pokuty jsou zahrnuty mezi pokuty uložené podle zákona o léčivech uvedené výše.

Podrobné výsledky a hodnocení kontrol podle zákona o návykových látkách a zákona o prekursorech jsou obsahem samostatného sdělení.

V roce 2018 bylo dále v lékárnách provedeno **110 kontrol** zaměřených na dodržování **zákona o cenách** a pravidel cenové regulace u regulovaných registrovaných a připravovaných LP.

Kontroly provedené v oblasti dodržování pravidel cenové regulace v lékárnách shledaly porušení cenových předpisů ve 43 případech. Poskytovatelům lékařské péče bylo vydáno **37 pravomocných rozhodnutí o uložení pokuty** dle zákona o cenách v celkové výši **895.000,- Kč**.

Porušení zákazu spočívajícího v nabízení a poskytování zvýhodnění u výdeje hrazených LP bylo zjištěno v 5 případech. Na základě kontrolních zjištění byla vydána **3 pravomocná rozhodnutí o uložení pokuty** podle zákona o veřejném zdravotním pojištění v celkové výši **110.000,- Kč**.

Podrobné výsledky cenových kontrol a hodnocení kontrol podle zákona o veřejném zdravotním pojištění jsou obsahem samostatných sdělení.

V případech, kdy inspektoři při výkonu dozoru zjistili závažná pochybení a porušení právních předpisů, jejichž šetření nepatří do kompetence SÚKL, byl příslušný podnět postoupen k vyřízení věcně příslušným orgánům, zejména krajským úřadům, zdravotním pojišťovnám, České lékárnické komoře nebo Policii ČR.

Souhrnné výsledky kontrol lékáren provedených v roce 2018 uvádí **tabulka A**.

Tabulka A. Kontroly lékáren v roce 2018

Kontrolovaný subjekt	Typ kontroly	Počet	Hodnocení kontroly						Sankce		
			1	%	2	%	3	%	A	B	C
Lékárny	Běžné kontroly	880	483	54,9	226	25,7	171	19,4	1	3	94
	Kontroly NL a prekurzorů	461	309	67,0	125	27,1	27	5,9	-	-	30
	Cenové kontroly	110	43 x nález						-	-	37

Hodnocení kontroly

Na základě zjištěných závad a jejich závažnosti je provedeno hodnocení kontroly a dle dosaženého bodového výsledku je celková úroveň dodržování požadavků příslušného zákona vyjádřena hodnocením:

- 1 - lékárna bez závad nebo jsou zjištěny pouze drobné závady
- 2 - zjištěny významné nebo opakované závady
- 3 - zjištěny kritické závady nebo závažná porušení zákona

Sankce

Případné sankce uložené SÚKL v oblasti zacházení s léčivými vždy reflektují míru zavinění a rizika pro veřejné zdraví. Člení se na:

- A - pozastavení přípravy léčivých přípravků (částečně či zcela)
- B - pozastavení činnosti (provozu) lékárny
- C - příkaz (rozhodnutí o uložení pokuty)

Srovnání výsledků nejčastěji prováděných kontrol lékáren za uplynulých 5 let uvádí **tabulka B**.

Tabulka B. Kontroly lékáren 2014 - 2018

Subjekt	Typ kontroly	rok	Počet	Hodnocení inspekce						Sankce		
				1	%	2	%	3	%	A	B	C
Lékárny	Běžné kontroly	2014	883	508	57,5	226	25,6	149	16,9	11	1	73
		2015	840	450	53,6	242	28,8	148	17,6	17	-	102
		2016	877	454	51,8	261	29,8	162	18,4	11	-	94

		2017	876	477	54,4	253	28,9	146	16,7	5	-	258
		2018	880	483	54,9	226	25,7	171	19,4	1	3	94
	Kontroly NL a prekurzorů	2014	402	279	69,4	92	22,9	31	7,7	-	-	32
		2015	425	257	60,5	117	27,5	51	12,0	-	-	46
		2016	468	290	61,9	129	27,6	49	10,5	-	-	28
		2017	452	299	66,2	115	25,4	38	8,4	-	-	42
		2018	461	309	67,0	125	27,1	27	5,9	-	-	30

Součástí kontrol lékáren je i průběžná kontrola jakosti LP připravovaných v lékárnách a kontrola farmaceutických výrobků používaných pro magistraliter přípravu. V roce 2018 bylo v lékárnách odebráno celkem **242 vzorků**, z nichž 96 vzorků představovaly farmaceutické výrobky. Z celkového množství **146 lékárenských vzorků** (LP připravené v lékárnách) bylo celkem **5 nevyhovujících**, zjištěnou závadou byl ve všech případech nevyhovující obsah účinných látek, **u 2 z nich** navíc i celková hmotnost vzorku. U celkem **13 vzorků** určených k výdeji byly zjištěny **závady v jejich označení na obalu** (nevyhovující adjustace).

V **tabulce C** jsou uvedeny výsledky rozborů LP odebraných v lékárnách v letech 2014 – 2018

Tabulka C. Rozbor lékárenských vzorků v letech 2014 – 2018

Lékařenské vzorky v %					
	2014	2015	2016	2017	2018
Vyhovuje	85,6	84,1	70,7	83,4	87,7
Nevyhovuje adjustací	4,8	11,5*	25,0	12,1	8,9
Nevyhovuje	9,6	6,2*	4,3	4,5	3,4

* u 2 nevyhovujících vzorků současně nevyhovující adjustace

Porovnání výskytu sledovaných závad u nevyhovujících lékárenských vzorků v uplynulých letech uvádí **tabulka D**.

Tabulka D. Výskyt sledovaných typů závad u nevyhovujících vzorků v %

Typ závady	2011 %	2012 %	2013 %	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %
Nevyhovující obsah účinné látky	50,0	40,0	63,6	50,0	42,9	25,0	57,1	100,0*
Nevyhovující celková hmotnost	30,0	40,0	9,1	37,5	42,9	50,0	14,3	40,0*
Nevyhovující čištěné vody MN nezávadnost	-	-	-	-	-	-	-	-
Nevyhovující galenické zpracování	-	-	18,2	12,5	-	25,0	28,6	-

Nevyhovující mikrobiolog. nezávadnost	10,0	20,0	9,1	-	14,2	-	-	-
Záměny v totožnosti LL a PL	10,0	-	-	-	-	-	-	-

* u 2 vzorků zjištěny dva nevyhovující parametry

Kromě dozorových činností vydává odbor lékárenství a distribuce souhlasná závazná stanoviska k technickému a věcnému vybavení lékáren a výdejen zdravotnických prostředků. V roce 2018 bylo přijato celkem **262 žádostí** provozovatelů lékáren o vydání stanoviska a vydáno bylo celkem **266 souhlasných závazných stanovisek** k technickému a věcnému vybavení lékáren. O vydání závazného stanoviska v případě výdejen zdravotnických prostředků požádalo celkem 16 provozovatelů a bylo vydáno **14 souhlasných závazných stanovisek**.

Ve **101 případech** bylo vydání stanoviska spojeno s kontrolou lékárny (ověřením technického a věcného vybavení na místě) a v **6 případech** s kontrolou OOVL (**tabulka E**). Dále proběhlo v této souvislosti **5 úvodních kontrol** výdejen zdravotnických prostředků a **172 konzultací** týkajících se přístrojového vybavení stávajících lékáren nebo výstavby nových lékáren a problematiky související s vyhláškou č. 92/2012 Sb. nebo vyhláškou č. 84/2008 Sb. a dalšími prováděcími předpisy k zákonu o léčivech nebo zákonu o návykových látkách a zákonu o prekursorech.

Tabulka E rovněž uvádí údaje o nově vzniklých a zaniklých lékárnách a OOVL.

Tabulka E. Další činnosti odboru lékárenství a distribuce

Úvodní kontrola lékárny	Vznik nové lékárny/OOVL	Zánik lékárny/OOVL
101	63/7	82/16
Úvodní kontrola OOVL	Úvodní kontrola výdejny ZP	Konzultace
6	5	172

Zjištěné závady – shrnutí

Výsledky kontrol zacházení s LP v lékárnách jsou pravidelně vyhodnocovány z pohledu výskytu, závažnosti a frekvence zjištěných závad.

Dlouhodobě sledované závady uvádí tabulka F, nedostatky týkající se přípravy a výdeje LP byly v roce 2018 zjištěny u 13,2% z kontrolovaných lékáren, nedodržování podmínek stanovených pro uchovávání léčiv u 12,3% a téměř stejně často se kontrolní nález týkal výdeje na neplatné recepty, který byl zjištěn u 12,2% kontrolovaných lékáren. U 6,5% kontrolovaných lékáren byly zjištěny závažné nedostatky v evidenci příjmu, zásob a výdeje LP a v 4,5% případů se jednalo o výdej neoprávněnou osobou nebo nebyl v lékárně přítomen lékárník.

Tabulka F. Sledované závady

SLEDOVANÉ ZÁVADY	NOVÉ		OPAKOVANÉ	
	Počet	%	Počet	%
Příprava LP ze surovin s prošlou dobou použitelnosti, výdej LP po době jejich použitelnosti, výdej LP se závadou v jakosti a stahovaných LP	116	13,2%	2	0,2%

Nejsou dodržovány podmínky uchovávání LP	108	12,3%	15	1,7%
Výdej LP neoprávněnou osobou, nepřítomnost farmaceuta na pracovišti	40	4,5%	-	-
Výdej LP na neplatné recepty	107	12,2%	10	1,1%
Závažné nedostatky v kusové evidenci příjmu, zásob a výdeje LP	57	6,5%	6	0,7%

Frekvence výskytu v % je vztažena k celkovému počtu kontrolovaných lékáren

Ke kritickým závadám zjištěným při kontrolách lékáren patřily příprava z prošlých surovin a surovin bez dokladu o jejich jakosti, nedodržení podmínek uchovávání LP, výdej na neplatné lékařské předpisy a výdej LP vázaných na lékařský předpis bez předpisu. Dále výdej LP, které byly předmětem stahování z oběhu z důvodu závady v jakosti, výdej LP vázaných na lékařský předpis nebo volně prodejných LP s omezením neoprávněnou osobou (farmaceutickým asistentem). K dalším zjištěním pak patří opakované použití LP odebraných jako lékárna k jejich další distribuci a zejména nelegální vývoz LP do zahraničí a s ním spojené závažné nedostatky v evidenci příjmu, zásob a výdeje LP.

Mezi závažná kontrolní zjištění patřily i v roce 2018 přesuny registrovaných LP mezi lékárnami nad rámec podmínek stanovených zákonem o léčivech, neprovádění pravidelné údržby a kontroly přístrojů a zařízení používaných k přípravě LP a závažné nedostatky ve vedení záznamů o přípravě a kontrole léčivých a pomocných látek a LP.

K opakujícím se závadám patří nedostatky v provozní dokumentaci lékárny, nepravidelné nebo chybějící záznamy o teplotě uchovávání LP, neúplné technologické předpisy a záznamy o přípravě LP nebo kontrole léčivých a pomocných látek.

U lékáren zajišťujících zásilkový výdej LP byly nejčastějšími kontrolními nálezy porušení povinností stanovených zákonem o léčivech a zákonem o regulaci reklamy týkající se nedostatků internetové nabídky LP, včetně léčivých přípravků, které nesmějí být nabízeny a vydávány zásilkovým způsobem. Dále neúplné nebo nepřesné informace v obchodních podmínkách, zejména o způsobu vyřizování reklamací, nebo chybějící kontaktní údaje SÚKL a hypertextový odkaz na jeho internetové stránky.

Výsledky kontrol lékáren podle působnosti jednotlivých regionálních pracovišť SÚKL uvádí **tabulka G**.

Tabulka G. Kontroly lékáren a hodnocení kontrol podle regionů v roce 2018

OKL	počet kontrol celkem	z toho na podnět	Hodnocení			Sankce		
			1	2	3	A	B	C
PRAHA	135	6	91	30	14	-	-	21
ČESKÉ BUDĚJOVICE	121	4	75	38	8	-	1	13
PLZEŇ	121	4	66	21	34	-	-	19
HRADEC KRÁLOVÉ	136	4	74	45	17	1	1	10
BRNO	121	10	45	43	33	-	-	23

OSTRAVA	121	12	51	27	43	-	1	24
OLOMOUC	125	3	81	22	22	-	-	13
CELKEM	880	43	483	226	171	1	3	123

A = pozastavení přípravy

B= pozastavení provozu

C = návrhy na pokutu

V roce 2019 je plánováno provést v lékárnách celkem 840 následných kontrol, 430 samostatných kontrol zacházení s návykovými látkami a prekursory a 110 cenových kontrol.

Odbor lékárenství a distribuce

11. 03. 2019